

Rani Skaalum

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

– Fyri summi tykist tað sum tolsemi er ein einvegis motorvegur. Vit skulu vera tolsom kosta hvat tað kosta vil, meðan onnur ikki nýtast at vísa sama tolsemi fyri okkum »trúgvandi«, sigur hann.

Hóttanir eftir livibreyðnum

Rani starvast sum lærari í einum fólkkaskúla í Tórshavnar Kommunu. Hann undirvísir eitt nú í samfelagsfrøði og kristni, og hann hevur merkt ágang frá foreldrum, sum halda tað vera best, um skúlaleiðslan setur Rana »uppá pláss«, sum tikið verður til.

Klagur eru innkomnar um Rana sum lærara, og orsøkin er, at hann hevur úttalað seg um hjúnabandslógina.

– Eg havi alment ført fram, at eg ikki haldi hjúnabandslógina skal broytast. Og summi foreldur hava kravt meg frá og ymiskt annað, tí tey halda tað er ósømiligt, at eg havi júst hasa almennu hugsanina, sigur Rani.

Fyri Rana er tað ótespiligt og til tíðir krevjandi sálarliga, at ágangurin er stórur móti honum, hansara starvi og hansara familju.

– Kona mín hevur óteljandi ferðir lagt oyra til hvussu langt úti eg eri. Hvussu óintelligent vit mugu vera. Álopini blíva fleiri og fleiri og eg stúri fyri, at børnini eisini skulu leggja oyra til slíkt framyvir, sigur Rani.

Hann hevur eisini upplivað, at hansara hugsan um borgarliga vígslu millum tvey av sama kyni, hevur elvt til harðskap.

– Ein maður østi seg so nógv, at hann byrjaði at blíva harðligur. Eg

»Eg ynski ikki, at børnini hjá mær ella hjá einum samkyndum skulu kenna seg illa í almenna rúminum. Vit mugu leggja í okkara børn, at bert tí tú ert ósamdur merkir tað ikki, at tú nýtist at halda nakað neiligt um tey, sum halda nakað annað enn tú«

slapp mær tó til rýmingar áðrenn nakað álvarsamt hendi, sigur Rani. Maðurin gjørdist illur, tí Rani hevði tá júst skrivað eitt lesarabráv, har hann gav sína hugsan til kennar. Maðurin skilti ikki, at nakar kundi hava »hasa meiningina«.

Rani ger tó púra greitt, at hann ikki vil síggjast sum eitt offur, tí tað metir hann seg ikki vera.

– At hoyra øll tey ókvæmisorðini, sum verða søgd um ein, tá ein velur at stilla seg alment fram, er nakað, sum eg haldi ein eigur at tola. Og tað geri eg. Men eg seti bert spurnartekin við hvar tolsemi er móttvegis teimum, við øðrum hugsanum, sigur hann.

Spurdur um hann ikki skilur, at tolsemi ikki er til staðar, tá ið hansara hugsan móttvegis samkyndum neyvan kann bólkast sum tolsom, er Rani ivasamur.

– Eg haldi ikki eg eri ótolsamur móttvegis samkyndum og liberalt hugsandi fólki. Eg sigi ongantíð nakað ringt um tey samkyndu ella um tey, við øðrvísi hugsanum. Men tað sama er ikki galdandi hinvegin, sigur hann.

Hann vísir á, at fyri hann og onnur, sum bjóða seg fram at umboða fólkið í Løgtinginum, er tað sjálvandi væntandi, at viðmerkingar av øllum

handaslagi verða sendar hendan og handan vegin. Men verri er fyri tey moderatu í miðjuni, sum bert melda seg úr almenna orðaskiftinum, tí tey víðgongdu báðar vegir fylla ov nógv.

– Eg hoyri nógv ung fólk og nógv moderat hugsandi fólk í øllum aldri siga, at tey tora ikki at siga sína hugsan, tí tey víðgongdu á báðum síðum eru so áleypandi. Tað er ikki í lagi, staðfestur Rani.

Vanvirðandi retorikkur móti kristnum

Hóast Rani ikki stillaði upp til løgtingsval fyrr enn í 2011, so hevur hann upplivað fordómarnar móttvegis kristnum í mong ár. Tá ið hann gekk í Hoydølum var tað sera strævið.

– Eg fekk at vita frá fyrsta degi, at eg var býttur og óintelligentur og hvat veit eg, tí eg trúði uppá eina bók. Og ein dagin fór eg við til eina floksveitslu, og tá fekk eg eitt herðaklapp, tí eg var kanska ikki so fundamentalistiskur hóast alt. Tað haldi eg er ein løgin hugsunarháttur, sigur Rani.

Munurin millum árinu í Hoydølum og stöðuna nú er, at nú er tað ikki neyðturviliga trúgvín, sum er trupulleikin, men tær meiningar, sum fylgja við hjá summum.

– Nú er tað vent til, at trupulleikin er ikki kristindómurin, men meira, at summi okkara hava hesa kontroversiellu hugsan um, at hjúnaband er millum mann og kvinnu, sigur Rani.

Fólk eru vorðin so frelst í sínum egna hugsunarhátti, at tolsemi er við at hvørva í almenna orðaskiftinum.

– Ert tú kristin og hevur konservatarar hugsanir, so hyggja fólk konsekvent niður á teg, og retorikkurin verður vanvirðandi. Ístaðinfyri at leypa á hugsanina, so leypa fólk á persónin handan boðskapin, sigur Rani.

Mugu skilja hvønn annan

Hendan dagin Rani vitjar í Miðlahúsinum er sjálvandi vónleyst ikki at nema við eitt av heitastu evnunum í dagsins samfelag – borgarlig vígsla fyri tvey av sama kyni. Rani er opin fyri at skilja hvat »hin parturin« av samfelagnum heldur. Og hann ynskir at finna eina loysn, sum kann umboða bæði tey liberalu og tey konservativu.

– Eg skilji fyri so vítt væl, at samkynd vilja hava lögfrøðilig rættindi. Trupulleikin er bara, at í øllum londunum kring okkum er tað byrjað við tí, og enda við, at stjórnirnar hava lóggið inn í kirkjurnar, og

soleiðis tikið grundarlagið og frælsi frá kirkjunum. Men um man kundi stólað uppá, at man ikki fer at lóggeva so, at kirkjurnar skulu víga samkynd, so ivist eg ikki í, at man kann finna eina semju tvørturum samfelagsbólkar, sigur Rani.

Ein av hansara vinmonnum er samkyndur, og hann vísir staðiliga aftur, at hann ikki góðtekur hann sum hann er, bert tí hann er samkyndur.

– Hetta er ein fordómur, sum mong hava. Og eg ivist ikki í, at eg sjálvur siti við ógrundaðum fordómum um tey, sum hava øðrvísi hugsanir enn eg, sigur Rani.

Og júst orsaka av tí er neyðugt, at partarnir møtast við opnum sinni, og kjakast um evnið við tí fyri eyga, at finna eina loysn.

– Mítt ynski er, at vit øll læra okkum at vera ósamd á ein virðiligan hátt. Og at vit øll leggja okkum í geyma, at eingin ynskir at oyðileggja lívið hjá øðrum, sigur Rani.

Hann tók fyri mongum árum síðani stöðu til, at hann ikki vildi lata sítt talu og skrivifrælsi kúga av, at hansara hugsan ikki var tann best umtókta.

– Eg ynski ikki, at børnini hjá mær ella hjá einum samkyndum skulu kenna seg illa í almenna rúminum. Vit mugu leggja í okkara børn, at bert tí tú ert ósamdur merkir tað ikki, at tú nýtist at halda nakað neiligt um tey, sum halda nakað annað enn tú, sigur Rani.